

proprio ore, vel ad votum alter ipsum commoveat, (dum nempe alter votum recitat) si modo respondeat ad hoc, Amen. Exemplum juramenti adjuratorum per unicam vocem אמן præstiti habemus in foemina adultera, (48) quemadmodum id etiam adduxit Maimonides in loc. sup. num. 41. alleg. Idem juramentum deprehendimus in Filiis Israelis, a Levitis adjuratis, (49) ubi ad minimum decies hæc jurandi formula occurrit.

(41) l. c. c. XI. §. 15. seqq. (42) ex Num. XVI. 26. (43) de Synedr. L. II. c. XI. §. 7. (44) l. c. c. III. Miscb. II. (45) hic latinitate donavit Sex tractatus Talmudicos ברכות de benedictionibus, זבחי de Sacrificiis, כריתות de excisione animarum, שבועות de Juramentis, נזיר de Nazirao, נדרים de Votis, Argent. 1663. 4. (46) l. c. c. II. §. 4. (47) Libr. הפראה de separationib. tr. נדרים de Votis. Pereck. 2. (48) Num. V. 22, (49) Deut. XXVII. 15 - finem.

§. 5. Hæc si æque considerantur, usu sat egregio haut distitui, lubenter confiteri necessum habebimus. Facile enim exinde patet, quid de usitatissima voce meritissimi Salvatoris nostri J. C. Ἀμην sit sentiendum, an pro juramento habenda sit, nec ne? Variæ equidem de hac voce Philologorum occurrunt sententiæ, & quidam pro affirmativa, quidam e contra pro negativa pugnant. Affirmativam sententiam amplectuntur Sam. Petitus, (50) Lud. de Dieu; (51) Et forte ad horum classem etiam referendi sunt Calovius (52) & Dinckelius. (53) Sed his jam dudum responsum est a B. Dno. D. Pfeiffero, Philologo pariter ac Theologo, dum viveret, consummatissimo. (54) Negativa placet Nic. Füllero, (55) qui pluribus probare conatur, Vocem Ἀμην haut unquam esse jurisjurandi formulam; sed & hujus sententia erudite inquisita atque rejecta est a celeberrimo illo Polybystore Job. Christoph. Wagenfeilio. (56) Arridet itaque sententia laudati Pfeifferi, non tam in Scriptura, quam monumentis veterum Rabbionorum optime fundata; si nempe, præcedat adjuratio, habetur pro juramento, sin minus, negatur. Quamquam itaque τὸ ἀμην Christi ratione certitudinis & veritatis æquipolleat juramento, juramentum tamen formaliter conceptum esse, non putamus, neque tamen nudam affirmationem esse censemus. Ablegamus Lectorem ad ipsum Pfeifferum l. c. ubi argumenta ejusdem pluribus videbit, Authoresque omni copia citatos inveniet.

(50) Leff. Var. c. XVII. (51) ad Matth. V, 28. (52) Bibl. Illustr. Tom. III. p. 186. ubi Lud. de Dieu sententiam hisce verbis adducit: Placent, quæ Lud. de Dieu de hac voce habet &c. (53) in Oratione de Ling. Hebr. n. 4. ubi per certam Kabbalæ speciem נוטריקון dictam, ex voce אמן facit אמן אל מלך נא DEUS Rex fidelis. (54) In Dub. Vex. p. 947, edit. Lips. de An. 1699. (55) Lib. I. Miscell. Sacr. 6. II. (56) in Sota p. 379

§. 6. Suf-